

len gerçekleşmiş kredi miktarı işletme başına 40.360 TL olmaktadır. Toplam KOBİ'ler nezdinde bir analiz yapılırsa bu değerler, tüketici kredilerinin çok altında gerçekleşmiştir (2.450 TL).

2000-2008 yılları arasında KOBİ'lere sağlanan AR-GE destekleri (TÜBİTAK, TTVG ve KOSGEB) toplamı 313 milyon TL olup proje yapan KOBİ başına 74.600 TL'dir. Toplam KOBİ ele alınırsa 1.036 TL olmaktadır. Özetle KOSGEB, teşvik ve AR-GE yardım, kredi hibe destekleri ele alındığında yılda ortalama 4.546 firma yararlanmış olup, KOBİ başına kaynak kullanımı 15.650 TL'dir. Bu durum desteklenen KOBİ'ler için söz konusudur. Yaratılan katma değer içeriği incelendiğinde; % 4'ü toplam krediler, % 12'si kârlar ve % 84'ü ücretlerden oluşmakta ve bu değer tamamen emek yoğun bir özellik taşımaktadır.

Son 4-5 aydan bu yana KOBİ'ler yoğunlaşan krizin etkisiyle tedarik yapamaz ve üretimi gerçekleştiremez bir duruma gelmişlerdir. Faizsiz krediden yararlanmak üzere bankalara başvuran 16.000 KOBİ'den yaklaşık 6.000'i sanayi KOBİ'sidir. Kredi karşılığı ipotek alınmaktadır. Krediden yararlanabilecek KOBİ sayısının % 2'si civarındadır.

Bankalar genel olarak KOBİ'lere kredileri durdurmuş olup talep edilen krediler yenilenmemektedir. Halen kullanılmakta olan krediler için teminatlar artırılmıştır. Teminat bulamayan KOBİ'lerin kredileri geri çağrılmaktadır. Resmi faiz % 12-14 görünmekte, ancak fiili banka faizi % 25'i bulmaktadır ve vadeli müşteri çekleri teminat kabul edilmemektedir. Bu durum KOBİ'leri kaynak yönünden çaresiz bırakmış olup, günlük üretim aksamaları sürmektedir. Hammadde tedarikinde KOBİ'ler için müşteri çeki ile ödeme veya alınan ham madde kadar gayrimenkul teminatı şartı aranmaktadır. KOBİ'ler için çalışmalar yapıldığı ve çözümler arandığı belirtilmekte ancak çok geç kalınmaktadır.

KOBİ'lerde istihdamın daraltılması ile işsizlik oranının artması ve üretimin darboğaza girmesi söz konusudur. Sanayinin bel kemiği kırılma tehdidi ile karşı karşıyadır. Bu durumda bir kısmı meslektaşımız olan KOBİ ortak ve yöneticileri ile çalışan makina mühendisleri zor günler ile karşı karşıyadır.

KOBİ'lerin yeniden yapılanmasını ön planda tutan, istihdam odaklı ve yüksek katma değerli ürünler üretmesini sağlayabilecek bir planlama ile desteklenmesini acilen gündeme getiren önerilerimiz aşağıda sunulmuştur:

- İmalat sanayindeki istihdamın % 53'ünü 1-99 işçi çalıştıran KOBİ'ler gerçekleştirmektedir. Ancak nitelikli eleman sayısı bu tip işletmelerde düşüktür ve pek çok işletme ya mühendis çalıştırmamakta ya da 1-2 mühendis istihdam etmektedir. KOBİ'lerin kalifiye iş gücü oranını artırmak ve mühendis istihdamını yükseltmek için çalışanlarına gelir vergisinde % 80-90 oranında muafiyet sağlanmalıdır. Böylece hem işletmelerin istihdam yapısında niteliksel bir değişim olacak, hem de çalışanlar daha yüksek ücretle çalışacaktır.

- KOBİ'lere bölgesel ve sektörel bazda teşvikler verilmeli, yüksek katma değer yaratan işletmelerin kredilerde önceliğe sahip olması ön görülmelidir. Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgeleri için öncelikli bölge statüsü sürdürülerek yatırım, modernizasyon ve teknoloji yenileme potansiyeli yükseltilmelidir. Bölgesel teşviklerde "kümelenmeler" bazında sektörel destekler uygulanmalıdır.

- 1-99 işçi çalıştıran KOBİ'lerde kurumsal yapının oluşturulması ve güçlendirilmesi için "mali yapı" yeniden ele alınmalı, "pazarlama ve satış" için inovatif ürün öncelikli, ihracata dönük çalışmalara öncelik verilmelidir. TÜBİTAK öncülüğünde etkin bir danışmanlık sistemi kurulmalıdır. Danışmanlık hizmetleri için kamusal bir fon kurularak KOBİ'lerin bu fondan ücretsiz yararlandırılması sağlanmalıdır.

- KOBİ'lere yönelik "ortak tedarik sistemi" ile "ortak AR-GE merkezi" kurulmalı geliştirilmeli ve denetlenmelidir. Ortak AR-GE projelendirilmesi için AB 7. Çerçeve Programının destekleri sağlanmalıdır. Bu destekler için bürokrasiyi asgari düzeye indirecek bir yapılanma gerçekleştirilmelidir.

- KOSGEB teşvik ve destekleri, bugünkü işleyle daha çok sayıda KOBİ'nin yararlanmasına engeldir. KOBİ'lerin mali düzenleme ve yapılanması ele alınmadan ve bu konuda yeni kriterler ortaya konulmadan, KOSGEB

desteklerine işlerlik kazandırmak zor görünmektedir. Daha önce önerilen "danışmanlık sistemi" burada devreye girmeli ve bir plan çerçevesinde, krizin etkilerini minimize eden uygulamaları devreye sokmalıdır. Bu plan, her sektör ve bölge için KOBİ'lere farklı yaklaşım ve çözümler getirecektir.

- TÜBİTAK, TTVG, Avrupa AR-GE fon ve destekleri KOBİ'ler için projeye dayanan inovasyon çalışmaları yürütülmelidir. Bu çalışmalarda önerilen "ortak AR-GE merkezi" devreye girmeli ve öncelikle istihdam ve yüksek katma değer yaratan projeler ele alınmalıdır.

- KOBİ'lerde sektörel bazda birleşmeleri gündeme getiren projeler yapılmalı ve desteklenmelidir. KOBİ yöneticileri mali yapı, pazarlama, satış, satın alma, AR-GE inovasyon, risk yönetimi, yönetim planlama, teknoloji yönetimi ve çevre konularında kurs, seminer ve eğitim programları ile kısa ve orta vadeli yeniden yapılanmaya hazırlanmalıdır.

- Bankalar aracılığı ile verilecek KOBİ kredileri ayrıcalık güdülmezsizin, hem mevcut yapıyı güçlendirmek, hem de gelecekteki işletme vizyonunu ortaya koymak amacıyla, etkin bir "mali denetim" dağıtılmalıdır. Burada kredilerin geri dönmesi için firmaları güçlendirecek önlemler, daha önceki maddelerde belirtilen önlemler ile bütünleştirilmelidir.

E. Alkım Erdönmez TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI İstanbul Şube Yönetim Kurulu Sekreteri

